Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca de la Farinera

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	La Farinera
Alçada:	267

Coordenades:

Latitud:	41.62237
Longitud:	1.89024
UTM Est (X):	407550
UTM Nord (Y):	4608445

Classificació

Número de fitxa	08053-467
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Modern Popular
Segle	XVIII-XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	La presència de la mata (Pistacia lentiscus) l'està engolint de mica en mica. Al seu interior hi ha un important trencadissa d'ampolles de vidre per la qual cosa es desaconsella entrar-hi.
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08052A008000410000OD
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 08/04/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada en el marge d'una plana de cereals que es cultiva just abans d'entrar a la urbanització de la Farinera. S'hi accedeix pel carrer Àngel Guimerà, a mà esquerra, en direcció al cul-de-sac. Allí es va resseguint el camp. La barraca està situada sota d'uns rocs, dissimulats per una gran mata que hi creix al damunt.
Es tracta d'una construcció de planta circular, que mesura 1,80 metres de diàmetre interior. Està construïda dins del marge, aprofitant la roca. És una barraca construïda amb la pedra segurament despresa de la cinglera que hi ha al damunt dels camps, de conglomerat, sense desbastar, i baixeta. Els rocs més grossos, es troben situats a la base, a la part exterior i al portal per donar més consistència i solidesa a l'edificació. Entre mig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. Les pedres dels muntants i la llinda són irregulars, conservant una certa rectitud.
La porta està orientada al sud-oest amb una llinda simple, plana. L'entrada mesura 1,25 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,60 metres. Els murs tenen un gruix de 0,50 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb clau de volta de tancament. Es conserva el voladís que impedeix les filtracions d'aigua cap a l'interior dels murs, en cas de pluja, i una bona part del recobriment característic de terra.

Observacions:

No està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.
Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balmes murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

Image not found or type unknown